

Dr sc Mirjana Polić Bobić, red. prof.

Program rada za dekanski mandat ak. god. 2017/18. – 2019/2020.

Uvodna razmatranja

Kao redovita profesorica u trajnom zvanju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu na kojem sam se školovala i na kojem djelujem kao nastavnica od ak. god. 1978/79. držim da u dovoljnoj mjeri poznajem svoju matičnu ustanovu da bih joj, uz pomoć i suradnju najbližih suradnika i svih kolegica i kolega nastavnica i nastavnika te svih ostalih zaposlenika i studenata mogla uspješno služiti kao čelnica. Pored tog iskustva i znanja, stečena u stalnom dugogodišnjem odnosu suradnje sa svima navedenima, držim da će mi pomoći i iskustvo stečeno pri obavljanju dviju dužnosti izvan same naše ustanove, ali u uskoj vezi s njom: dužnost prorektorice Sveučilišta u Zagrebu za međunarodnu suradnju u razdoblju 2005. – 2008. godine, te pomoćnice ministra za visoko obrazovanje u Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske u razdoblju 2004 - 2005. godine, kao i rad u različitim povjerenstvima fakulteta i sveučilišta. U bibliografiji, koju zajedno sa životopisom prilažem ovom programu, nalaze se tekstovi i publikacije o visokom obrazovanju koje sam objavila ili uredila.

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu nesporno je visokoškolska i znanstveno-istraživačka ustanova s najvećim potencijalom u Republici Hrvatskoj u području disciplina kojima se njezini nastavnici i istraživači bave te struka za koje se njezini studenti obrazuju u sva tri obrazovna ciklusa. Zbog toga on od svog osnutka do danas u hrvatskoj kulturnoj i akademskoj zajednici ima posebno odgovornu zadaću. Jedan je od triju fakulteta – utemeljitelja Sveučilišta u Zagrebu, što znači da je još u vrijeme utemeljenja Sveučilišta u Zagrebu njegov profesorski zbor imao viziju tog posebnog mjesta i zadaće i da je znao misliti na budućnost akademske i svekolike nacionalne sredine, ali i da je uvijek imao na umu da se sveučilište kao jedna od najstarijih ustanova u kulturi Zapada uvijek treba mjeriti međunarodno priznatim mjerilima na temelju općeprihvaćenih međunarodnih kriterija.

Potonja osobina posebno je dobila na važnosti te predstavlja mogućnost i izazov za svaku visokoškolsku ustanovu otkako je Republika Hrvatska pristupila Europskoj visokoobrazovnoj zajednici/prostoru (European Higher Education Area – EHEA) koja svojim mehanizmima i mrežama suradnje, ali i jamstva kvalitete mjeri i našu kvalitetu. Ta ključna okolnost danas u dobroj mjeri određuje sve što se zbiva u visokoškolskom obrazovnom procesu i na nama je da se kao ustanova i pojedinci pragmatično postavimo spram mogućnosti koje nam otvara ako smo dovoljno dobri da te međunarodne kriterije zadovoljimo.

Organizacija uprave i svih pratećih službi fakulteta je logična i ona funkcionira na zaista zadovoljavajući način. To nije mali kompliment uzme li se u obzir veličina ustanove, broj i raznovrsnost poslova koje stalno svi zajedno moraju obavljati. Koliko mogu ocijeniti iz svakodnevnog iskustva, držim da u tom segmentu jedino treba nastaviti dobru praksu uspostavljenu zadnjih godina uz ona poboljšanja i upotpunjavanja u kadrovskom pogledu, pogledu svakojake potrebne opreme i sl. koja donosi vrijeme i koja se bude moglo ostvariti.

Problem prostora jedan je od najvećih problema naše ustanove. Najveći broj nas nastavnika radi u neodgovarajućim kabinetima u kojima je smješteno i po nekoliko nastavnika sa svom dokumentacijom i opremom za nastavu, ali i za znanstveno-istraživačke projekte (primjerice, osobno dijelim kabinet od cca 9m² s dvije kolegice). Premda je s novom knjižnicom i poboljšanjima u kvaliteti i korištenju postojećeg prostora postignut velik napredak, problem ostaje. Međutim, valja vidjeti u kojoj mjeri će rješenju pomoći ponovljeni pregovori o prepuštanju zgrade ili dijela zgrade "Fonda", tj. Ministarstva za državnu imovinu Filozofskom fakultetu koje trenutno s tim Naslovom vodi o.d. dekana Filozofskog fakulteta.

Na kraju ovog kratkog uvoda, valja sa zadovoljstvom konstatirati da je fakultet u financijskom pogledu konsolidiran, što svakome tko bude izabran na mjesto dekana pruža mogućnost nastavka urednog poslovanja i veliku obvezu da takvu situaciju održi.

Temeljne smjernice programa za dekanski mandat

Budući da su temeljne djelatnosti naše ustanove izvođenje nastave, tj. obrazovanje naših studenata i naš znanstveno-istraživački rad (u kojemu također valja sagledavati mogućnosti studentske participacije, i to ne samo u okviru trećeg ciklusa gdje je ona nužna), navest ću u kratkom obliku ona razmišljanja i smjernice kojima ću se, budem li izabrana na odgovornu dužnost dekana, voditi u radu i suradnji s kolegama na fakultetu. Budući da se ukupne dobre rezultate može postizati jedino u prijateljskom okružju, navest ću i smjernice za dodatno poboljšanje preduvjeta za stvaranje takva okružja.

Nastava na preddiplomskoj i diplomskoj razini

Nastavni proces na fakultetu danas se odvija u četrdesetak preddiplomskih studija te u isto toliko diplomskih studija, većinom razgranatih u tzv. "smjerove". Većina tih programa dobila je dopusnice za ak.god. 2005/06., a manji dio studija, ujedno i najmlađih studija na našem fakultetu, u kasnijim godinama. Svi znamo da je Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu počeo pripreme za uvođenje Bolonjskog procesa daleko poslije najveće većine sastavnica Sveučilišta u Zagrebu. Stoga smo naše programe morali sastaviti puno brže i uz puno manje mogućnosti rasprava, usporedbi, te dogovora na razini cijeloga fakulteta koje bi sigurno iznjedrile niz dobrih rješenja za sve njih. Dat ću jedan primjer: ne postoji obvezatan, pa ni izborni kolegij hrvatskog jezika za sve studente fakulteta, ili barem za studente neofiloloških studija. Svi mi, nastavnici Filozofskog fakulteta, nakon preko deset godina rada po postojećim programima, vrlo dobro smo uočili i njihove slabe strane, pa bi jedan do glavnih zadataka nove uprave, po mom mišljenju, bio organizirati pripreme za poboljšanje programa studija na temelju uočenih nedostataka i usporedbi s usporedivim programima u EHEA. Tako bismo pripremljeni dočekali prvu mogućnost većih promjena u programima studija koja će se otvoriti na nacionalnoj razini. Pritom bi bilo posebno korisno uočiti sve one mogućnosti koje za to postoje među nama, u ljudskom tj. znanstveno-nastavnom potencijalu na fakultetu kojega treba koristiti "preko granica" odsjeka i studija.

Godine 2013. fakultet je podvrgnut postupku vanjske evaluacije. Premda je sadašnja i prethodna uprava (a to su u dobroj mjeri isti kolege dekani i prodekani) i u donedavnom stanju blokade normalnog rada fakulteta marljivo djelovala u skladu s preporukama evaluacijskog povjerenstva nastojeći otkloniti uviđene nedostatke, ostaje još mnogo posla na tom polju.

Na fakultetu je ustrojeno preko dvadeset odsjeka na kojima se organizira izvođenje nastave u skladu sa spomenutim programima studija. Držim da slijedom preporuka evaluacijskog povjerenstva, ali i temeljem naših vlastitih iskustava i zamisli o poboljšanju kvalitete nastavnog procesa, valja prosuditi je li “odsječka” struktura fakulteta u sadašnjem obliku uvijek najpovoljnija za razvitak pojedinih studija i struka (imam na umu posebice nastavničku strukturu, jer su na našoj ustanovi nastavnici prvenstveno nastavnici na odsjeku ili na studiju), odnosno, u kolikoj mjeri ona eventualno ne dopušta uvijek da se naš znanstveno-nastavnički potencijal iskoristi u potpunosti i na veću dobrobit studenata. Stoga držim da bi budući dekan, nastavljajući tamo gdje su u svojim postignućima stali dosadašnji dekani sa svojim prodekanima, trebao imenovati povjerenstvo koje bi iznjedrilo prijedloge za raspravu o “prekoodsječkoj” suradnji tamo gdje to može biti od koristi općem podizanju kvalitete nastave.

Doktorski i specijalistički studiji

Danas se na fakultetu izvodi dvadesetak doktorskih studijskih programa te nekoliko specijalističkih poslijediplomskih programa. Velik dio doktorskih studija ujedno su i jedini takvi studiji u Republici Hrvatskoj. Glede daljnjeg razvitka tih studija, držim da je ključno stalno paziti jesu li i na koji su način ti studiji manje ili više izravno povezani sa znanstveno-istraživačkim radom na fakultetu, odnosno u onim visokoškolskim ustanovama iz kojih dolaze gosti-predavači na naše doktorske studije. Također, važno je osigurati – tamo gdje to zasad nije osigurano – doktorskim studentima uključivanje u istraživanja i kad nisu zaposlenici fakulteta te takvo uključivanje regulirati posebnim pravilnikom, omogućiti im ostale osnovne uvjete poput mogućnosti međubibliotečne posudbe na onim studijima na kojima takvi uvjeti ne postoje, i sl. Valja uzeti u obzir postojeće preporuke vanjskog evaluacijskog povjerenstva koje, koliko mi je poznato, idu u smjeru kojega sam i

sama ovdje navela, te odnos nastave i istraživanja u okvirnim postotcima koje nalažu međunarodno prihvaćeni uzusi i pravila doktorske nastave.

Fakultet treba pokušati uvesti doktorske studije na engleskom jeziku na onim studijima na kojima kao mentori i predavači u dovoljnom postotku rade nastavnici koji su svojim znanstvenim radom stekli takvu prepoznatljivost da mogu privući i strane studente. Takvi studijski programi znatno bi povećali vidljivost fakulteta i sveučilišta u međunarodnim okvirima, a značili bi i dodatni priljev novčanih sredstava od školarina.

Specijalistički studiji jamačno su onaj dio nastavnog procesa kojim bi se naš fakultet mogao još značajnije uključivati u proces kontinuiranog obrazovanja, što je jedan od imperativa u svijetu rada danas. Glede toga trebalo bi dodatno promisliti o svim mogućnostima unaprjeđenja postojećih i osnivanja novih studija za ona zanimanja koja svijet rada traži ne bismo li tako našim studentima pomogli da dodatnim obrazovanjem aktiviraju znanje stečeno na preddiplomskom i diplomskom studiju na vrlo konkretan način. Pritom valja gledati da se za one studije za koje je to moguće namakne sredstva iz odgovarajućih fondova EU te od zainteresiranih čimbenika u hrvatskom društvu i gospodarstvu.

Vijeće koje je na fakultetu zaduženo za oba navedena modela poslijediplomske nastave trebalo bi početi djelovati znatno proaktivnije nego je to praksa sada; trebalo bi podnositi izvješća Fakultetskom vijeću svakoga mjeseca o aktivnosti koje poduzima u smislu naznačenom u gornjim smjernicama. Također, na Fakultetskom vijeću treba otvoriti raspravu o sastavu Vijeća poslijediplomskih studija: je li dovoljno i uputno da ga sačinjavaju samo voditelji studija, a u svrhu podizanja kvalitete tih studija. Glede specijalističkih studija, takvo vijeće trebalo bi u razumnom roku sagledati sve mogućnosti suradnje s drugim sastavnicama Sveučilišta u Zagrebu u svrhu eventualnog organiziranja novih, interdisciplinarnih studija i podnijeti o tome iscrpno izvješće Fakultetskom vijeću.

Na oba vida poslijediplomskih studija treba mnogo riguroznije nego dosad odrediti ocjenjivanje razine poznavanja stranih jezika korisnih za svaki pojedini studij (osim engleskoga) i znanstveno.nastavni, odnosno stručni profil nastavnika koji za to znanje daju odgovarajuću ocjenu i potvrdu.

Znanstveno-istraživačka djelatnost

Neprijeporna je kvaliteta velikog broja rezultata znanstveno-istraživačkih projekata koji su ostvareni na ovome fakultetu. Službe koje daju potporu našim istraživačima u administrativnom i financijskom vođenju projekata rade predano i veoma dobro svoj posao. Naši istraživači stalno dobivaju informacije i upute o mogućnostima potpore, o procedurama kojima se moraju podvrgnuti ne bi li dobili potpore, kao i o mogućnostima uključivanja u velike međunarodne projekte. Držim, međutim, da bi vrijedan impuls ukupnoj znanstveno-istraživačkoj djelatnosti obzirom na potencijal kojega fakultet u tom pogledu ima moglo dati tijelo kojega bih za ovu priliku neformalno nazvala "Dekanov savjet za organizaciju znanstveno-istraživačkih potencijala". Naime takav bi savjet trebao na osnovu dobra poznavanja naših potencijala i ukupne znanstveno-istraživačke scene u Hrvatskoj domišljati i predlagati teme i način organizacije i financiranja velikih znanstveno-istraživačkih projekata, prvenstveno istraživanja nacionalne baštine, koje je teže pokrenuti iz perspektive jednog odsjeka, katedre, skupine istraživača koji blisko surađuju itd. Držim da usprkos sjajnim rezultatima dosadašnjih istraživanja, još uvijek ima prostora za takve pothvate i da je jedna od zadaća Filozofskoga fakulteta prema svom sveučilištu i prema cjelokupnoj zajednici upravo takav odnos prema našoj baštini.

Međunarodna suradnja

Zahvaljujući mrežama za razmjenu studenata i nastavnika na razini Europske unije kao i regionalnih mreža (CEEPUS, FISH, CEEPUS i dr.), međunarodnih udruženja sveučilišta u kojima je i Sveučilište u Zagrebu, bilateralnih ugovora, strateških partnerstava, posebnih ugovora o zajedničkom izvođenju nastave i td. naš fakultet zadnjih godina ostvaruje zaista dojmljivu međunarodnu suradnju na mnogim razinama. Sve te mogućnosti pomažu i u organizaciji znanstvenih i stručnih skupova koje organiziraju nastavnici ovoga fakulteta. Za vjerovati je da mnogobrojna gostovanja na fakultetu doprinose kvaliteti i raznolikosti nastave, te da naši nastavnici polučuju jednak učinak na svojim gostovanjima. U svjetlu takva stanja stvari, dodatne aktivnosti koje ću, budem li izabrana, predložiti odnosit će se samo na korištenje mogućnosti koje imamo na raspolaganju za gostovanja stranih, a međunarodno prepoznatih predavača na poslijediplomskim studijima i za

redovitost boravaka naših poslijediplomanada na stranim doktorskim studijima u vremenskim rasponima predviđenima aktima koji reguliraju doktorske studije.

Tijela i pravni akti fakulteta:

Kao što sam već spomenula, organizacija uprave i svih pratećih službi fakulteta je logična i ona funkcionira na zadovoljavajući način.

Fakultet je u zadnjih nekoliko desetljeća rastao nevjerojatnom brzinom i proširio popis studija koje (često) jedini u zemlji nudi na preddiplomskoj, diplomskoj i doktorskoj razini. Istodobno, organiziran je u odsjeke koji su u ovom trenutku asimetrični s više naslova: broja studija koje izvode, broja studenata koji ih pohađaju, samog sastava odsjeka i td. Držim da je došlo vrijeme da se na fakultetu sagledaju sve dobre i loše strane takva ustroja te logičnost objedinjenosti određenih studija u neke odsjeke, a ne na neki drugi, za struke možda plodnosniji način. Isto tako, trebalo bi analizirati koliko odsjeci doista predstavljaju organske cjeline u smislu nastave i svakovrsne suradnje, a koliko su oni tek administrativne cjeline koje povezuje jedino taj aspekt njihova života, te koliko to eventualno šteti razvitku pojedinih studija u smislu kadra, odlučivanja o vlastitom razvitku i sl. Početni "markeri" trebali bi biti zahtjevi naših struka: sagledavanje koja su objedinjavanja korisna i plodonosna u pogledu nastave i znanstveno-istraživačkog rada. U tom smislu treba sagledati i sadašnju predstavljenost svih studija u Fakultetskom vijeću, koja je ponekad u asimetričnu odnosu prema značaju pojedinih studija za profil ovoga fakulteta.

To nas dovodi do pitanja sastava Fakultetskog vijeća, koje se danas popunjava po delegatskom načelu po kojemu odsjeci u njemu imaju broj predstavnika razmjern broju svojih nastavnika u znanstveno-nastavnim zvanjima, te predstavnika studenata, kolega asistenata, predavača i viših predavača, lektora i viših lektora. Takvo načelo dovelo je do stanja u kojemu su u tom glavnom tijelu fakulteta najmanje zastupljeni redoviti i izvanredni profesori, što je u neskladu s dobrom akademskom praksom. Na fakultetu nije ni ustrojeno ni predviđeno nikakvo tijelo ni forum koji bi redovito ili barem povremeno okupljao taj najjači dio svog potencijala, i bez kojega on ne bi mogao funkcionirati kao visokoškolska i

znanstvena ustanova niti bi dobivao dopusnice za izvođenje svoje temeljne djelatnosti - nastave. Takvo stanje onemogućava da profesori ovog fakulteta na relevantnom mjestu raspravljaju o bitnim pitanjima za fakultet, a još manje da o njima odlučuju. Takvom praksom fakultet je sam sebi na neki način "podrezao noge" jer se je lišio koristi koju treba, mora i može imati i dobiti od svojih profesora, dakle, ljudi s najvišim kvalifikacijama, s najvećim iskustvom, akademskim i društvenim ugledom i, na kraju, povijesnim pamćenjem o razvoju same naše ustanove.

Ovakvo stanje nužno je promijeniti promjenom statuta fakulteta koji, uz ostale nužne promjene (primjerice, ispravke izravnih proturječnosti glede tehničke strane izbora članova Fakultetskog vijeća), treba dati takva rješenja kojima će se sadašnje zastarjelo delegatsko načelo zamijeniti modelima dobre akademske prakse koji postoje na Sveučilištu u Zagrebu i u svijetu. Pored toga, statut bi trebao jamčiti neke temeljne procedure: primjerice, treba zajamčiti tko na razini odsjeka i samog fakultetskog vijeća ima pravo glasa pri izboru u zvanja. Naime, sadašnje stanje po kojemu članovi vijeća odsjeka i vijeća fakulteta u nižim zvanjima i studentski predstavnici imaju pravo glasovati za izbore nastavnika u znanstveno-nastavna zvanja držim suprotnim zdravom razumu i dobroj akademskoj praksi, te ću se, budem li izabrana, založiti da na fakultetu u tom smislu prihvatimo uzuse kojima se vodi akademska zajednica.

Temeljem statuta fakulteta kojega, naravno, valja u cijelosti pomno pregledati i poboljšati, treba obaviti reviziju pravilnika koji su njemu subordinirani.

Navedena poboljšanja valja obaviti žurno jer, kao što sam rekla na početku, da bismo mogli održavati i poboljšavati kvalitetu nastave na korist naših studenata, kvalitetu znanstveno-istraživačkog rada i svih ostalih svojih aktivnosti, moramo stremiti prijateljskom okružju, a pretpostavka takva okružja je red koji se temelji na razumnim i na zakonu utemeljenim rješenjima u našim pravnim aktima.

Nadam se da sam u kratkim crtama uspjela pokazati kako određujem glavne zadatke budućeg dekana Filozofskog fakulteta te kako ih po mom sudu valja obavljati. Ostvarenjem tih zadataka značajno bismo, po mom uvjerenju, podigli kvalitetu cjelokupnog našeg rada, što bi trebao biti glavni cilj ove zajednice studenata i nastavnika.

U dobru vršenju dužnosti dekana ključan je timski rad. Stoga ću pomno paziti da prodekani za koje ću, budem li izabrana, zatražiti privolu i povjerenje Fakultetskog vijeća, budu oni kolege koji sagledavaju i razumiju cjelinu fakulteta i posebnosti njegovih dijelova, i koji će, kao poznavatelji problema struka iz kojih dolaze, biti od pomoći i kao stalna karika prema svojim užim sredinama na fakultetu.

Molim Fakultetsko vijeće da posveti pozornost ovom programu i da mi pokloni povjerenje glasovanjem za nj.

U Zagrebu, 9. ožujka 2017.